

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

سیاست اجتماعی

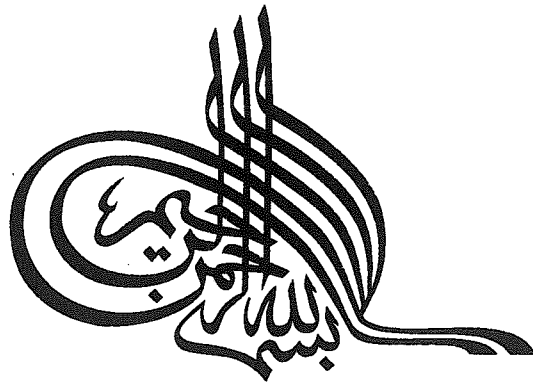
دکتر محمد تقی جغتایی

فریده همتی

سرور خان نوری

۸، ۸، ۷

سياست اجتماعى

گردآورى و ترجمه :

دکتر محمد تقى جغتايى - فریده همتى

تاريخ انتشار: ۱۳۸۰

ناشر: انتشارات سازمان بهزيستى کشور و دانشگاه علوم بهزيستى و توانبخشى

جغتایی، محمدتقی، ۱۳۳۸ - فریده همتی، گردآورنده و مترجم.
سیاست اجتماعی / گردآوری و ترجمه محمدتقی جغتایی، فریده همتی. - تهران:
سازمان بهزیستی کشور: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۸۰.
۵۰۴ ص. مصور.

ISBN 964-6518-35-4 ریال ۱۴۰۰۰

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.

واژه نامه.

کتابنامه: ص. ۴۹۳-۵۰۴.

۱. سیاست اجتماعی. ۲. رفاه اجتماعی. الف. همتی، فریده، ۱۳۲۷ - ، گردآورنده
و مترجم. ب. سازمان بهزیستی کشور. ج. دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی. د.
عنوان.

۲۶۱/۶۱

HN ۱۶ / ج ۷ س ۹

م ۸۰-۳۳۳۴

کتابخانه ملی ایران

محل نگهداری:

نام کتاب: سیاست اجتماعی

گردآوری و ترجمه: محمد تقی جغتایی - فریده همتی

طراح جلد: امیر ادهم

تایپ و صفحه آرایی: اکرم نژاد اصغری

ناظر چاپ: ابوالفضل نوروز

چاپ و صحافی: آبان

نوبت چاپ: اول

قیمت: ۱۸۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

سال انتشار: ۱۳۸۰

ناشر: انتشارات سازمان بهزیستی کشور و دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نشانی: اوین، روبه روی دانشگاه شهید بهشتی - دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

صندوق پستی: ۱۵۴-۱۵۶۵۵

شابک: ۹۶۴-۶۵۱۸-۳۵-۴ ISBN: 964-6518-35-4

فهرست مطالب

فصل اول

عنوان	سیاست اجتماعی در ایران	صفحه

بخش اول

سیاست اجتماعی	۱
- قلمرو سیاست اجتماعی	۴
- مطالعه سیاست اجتماعی	۱۴

بخش دوم

سیاست‌های رفاه اجتماعی و حوزه‌های شمول آن	۱۹
- مفاهیم و اصول تئوریک	۲۱
- تئوری اجتماعی	۲۲
- طبقه‌بندی دیدگاه‌های تئوریک	۲۴
- برابری	۳۰
- برابری و عدالت اجتماعی	۳۲
- نقش قدرت و دولت در تئوریهای اجتماعی	۳۵
- ارزش‌گذاری تئوریه‌ها	۳۸

بخش سوم

عدالت اجتماعی	۴۳
- عدالت و ارتباطات سه گانه اجتماعی	۴۸
- تضادها و تناقضها	۵۶
- اشتغال و مسأله استحقاق شغلی	۶۴

بخش چهارم

شایسته سالاری	۷۱
- ارزیابی انتقادی	۸۸

بخش پنجم

برابری فرصتها	۱۰۳
- مقدمه	۱۰۳
- نظریه برابری فرصتها	۱۰۵
- ارزیابی پیشرفت به سمت بهینه سازی	۱۰۹
- مفهوم فرد	۱۱۱
- مفهوم فرصت	۱۱۲
- سطوح خود تصمیم گیری	۱۱۴
- رابطه متقابل توانایی و فرصت با خود تصمیم گیری	۱۲۰

بخش ششم

سیاست اجتماعی و مراقبت جامعه نگر	۱۲۱
- نیازهای اجتماعی	۱۲۳

۱۲۴	- رویکرد هدایت نیازها
۱۲۶	- مبانی مراقبت جامعه نگر
۱۲۸	- جامعه به عنوان موضوع سیاستها
۱۳۱	- خدمات غیر مؤسسه‌ای، عادی سازی و فرد گرایی
۱۳۳	- منابع اقتصادی مراقبت‌ها
۱۳۵	- نیاز و مراقبت جامعه نگر
۱۳۷	- ارزیابی نیازها در مراقبت جامعه نگر
۱۳۹	- نیازهای خاص
۱۴۱	- مراقبت اجتماعی یا حقوق اجتماعی
۱۴۲	- نتیجه‌گیری

بخش هفتم

زمینه‌های بین المللی در سیاست غرب

۱۴۵	- اتحاد اروپا و سیاستهای اجتماعی
۱۴۶	- اتحاد اقتصادی اروپا
۱۴۸	- توسعه سیاست اجتماعی در اتحادیه اروپا
۱۵۲	- حداکثر رأی تصویب شده
۱۵۵	- سیاست اجتماعی و اتحادیه اروپا

بخش هشتم

۱۶۵	- سیاست‌های خصوصی سازی در انگلیس - ۱۹۹۷
۱۶۷	- الگوی خصوصی سازی
۱۶۹	- چرا خصوصی سازی
۱۷۰	- منافع متقاضیان از خصوصی سازی

- دیدگاههای مربوط به خصوصی سازی ۱۷۶
- در رفاه اجتماعی چه نوع رقابتی امکان پذیر است؟ ۱۸۱
- سیاست دولت انگلیس در رابطه با مسکن بعد از ۱۹۹۷ ..... ۱۸۳

بخش نهم

- موقعیت زنان در مجموعه سیاستهای رفاهی ۱۸۹
- آموزش، بهداشت، جمعیت و زنان ۱۹۸
- زنان در نظامهای کیفری ۲۰۳
- اشتغال و نقشهای چندگانه ۲۰۶
- توانا سازی زنان ۲۱۷

فصل دوم

دیدگاههای پست مدرن و سیاست اجتماعی

بخش اول

- مطالعات سیاست اجتماعی در عصر پست مدرن ۲۲۹

بخش دوم

- دیدگاههای تئوریک معاصر در سیاست اجتماعی ۲۳۷
- تئوریهای راست گرای جدید ۲۳۸
- رویکردهای ضد نژاد پرستی ۲۴۰
- پست مدرنیسم و سیاست اجتماعی ۲۴۵

بخش سوم

- پست مدرنیسم و سیاستهای اجتماعی و فرهنگی ۲۴۹
- پست مدرنیستی و پست مدرنیسم ۲۵۷
- فرهنگ، تفاوت و انتقاد ۲۶۲
- رابطه میان فرهنگی و نژاد گرایی ۲۶۷

بخش چهارم

- بازسازی و تجدید سازمان در سیاستهای رفاهی پست مدرن ۲۷۱
- بازسازیهای اخلاقی و معنوی ۲۷۶
- رفاه اجتماعی واقع گرا ۲۷۹
- راهبردهای مقاومت و برقراری رفاه اجتماعی ۲۸۴

بخش پنجم

- سازمان و تخصص گرایی در سیاستهای اجتماعی مدرنیسم
- و پست مدرنیسم ۲۹۱
- مدرنیسم و تخصص گرایی ۲۹۵
- سازمان پست مدرن ۳۰۰
- سیاستهای سازمانی جایگزین ۳۰۶

بخش ششم

- دیدگاه انجمن گرایی ۳۱۵
- ساختار داخلی انجمن ها ۳۱۷
- حقوق ترک صحنه ۳۱۸
- حق اظهار عقیده ۳۲۰

۳۲۲	-انجمنها و سایر گروههای اجتماعی
۳۲۵	-منجمد شدن قومیتها
۳۲۷	-پیامدهای عملی
۳۲۹	-نقش حکومت در شرایط انجمن گرایی
۳۳۲	-الگوهای سیاسی مداخله دولت

بخش هفتم

۳۳۷	رفاه مستقیم: تکنولوژی اطلاعات و ظهور رفاه خودگردان
۳۳۷	تکنولوژی و رفاه
۳۴۲	درونی کردن رفاه
۳۴۳	نوآوری رفاه مستقیم اجتماعی، خودگردانی
۳۴۴	سیاست اجتماعی برای عصر اطلاعات
۳۴۸	نمونه تدارک اطلاعات و رفاه اجتماعی

بخش هشتم

۳۵۱	فرآیندهای فردگرایی در سیاست اجتماعی عصر پست مدرن
۳۵۶	-سیاست اجتماعی و بازتاب دهندهها
۳۵۷	-سیاستهای بهداشتی
۳۶۰	-سیاست مسکن
۳۶۶	-نکته ها

بخش نهم

۳۶۹	پست مدرنیسم، پست ساختارگرایی
۳۷۰	-پست مدرنیسم و سیاست اجتماعی

.....	۳۷۲	- ساخت گرایی، پست مدرن گرایی و سیاست اجتماعی
.....	۳۷۵	- ساخت شکنی
.....	۳۷۶	- طرد دو گانگی
.....	۳۷۷	- ساخت بندی سوژه‌ها و موضوعها
.....	۳۸۰	- تغییر جهان
.....	۳۸۱	- چند پیشنهاد عملی

بخش دهم

.....	۳۸۳	پست مدرن و مخاطبان ویژه سیاست اجتماعی
.....	۳۸۴	- جنبش‌های جدید افراد با ناتوانی و استفاده کنندگان از خدمات
.....	۳۸۶	- بیماری روانی و مرگ
.....	۳۹۲	- بحثهای متضاد
.....	۳۹۵	- مباحث پست مدرنیسم در رابطه با جنبش‌ها
.....	۴۰۳	- پست مدرنیسم و تحلیل‌ها

بخش یازدهم

.....	۴۰۷	پست مدرن، مددکاری اجتماعی و یک انتقاد
.....	۴۱۷	- انتقادهای پست مدرن

مقدمه

کتاب حاضر با این هدف فراهم شده است که پیش زمینه‌ای از سیاستهای اجتماعی را در دسترس علاقه‌مندان و دانش‌پژوهان رشته‌های مرتبط با این موضوع قرار دهد؛ نظریات روز آمد و معاصر را در حد امکان و بضاعت مطرح سازد و مباحث تئوریکی و ایده‌ئولوژیهای زیر ساز سیاست اجتماعی امروز را معرفی کند. بدیهی است، تعریف سیاست اجتماعی و بیان تئوریهای آن در جهانی که همواره در تغییر است، نمی‌تواند کار ساده‌ای باشد. در عصری که انسانها در محاصره دانش جدید و فنون جدیدتر هستند، و در جهان همواره در تغییر، کدام سیاستها را می‌توان به عنوان راهبردهای کاربردی‌تر و مؤثرتر، انتخاب کرد؟ در عصری که علی‌رغم ظهور حیرت‌انگیز تکنیکهای مختلف در تمام زمینه‌های علمی، شاهد افزایش هر روزه فقر و انسانهای «در نیاز» هستیم، تغییر نگرش از مدرنیسم به راهبردهای مخالف، در سیاستهای اجتماعی چگونه درک می‌شود؟ بحثهای روشنفکرانه، رویکردهای جدید، نگرشهای متفاوت، چه تحلیلی دارند؟ در چه زمینه‌هایی می‌توان با صراحت اظهار داشت که وسوسه راهبردهای ضد مدرنیسم را در عصر نا آرامی و اضطراب باید به فراموشی سپرد و در چه مواردی، می‌توان بر آنها متکی بود؟

تعجبی ندارد که نویسندگان مختلف، پاسخهای بسیار متفاوتی برای این سوالها دارند و بی تردید، این اختلاف‌نظرها و تفاوت‌های عقیدتی را باید ارزشمند

دانست، زیرا در دل این تضادها و تناقض‌ها، امید دستیابی به راهبردهای در حدامکان مؤثرتر و کارسازتر نهفته است. به همین دلیل، در کتابی که قصد دارد از سیاست اجتماعی بحث کند، انعطاف‌پذیری و تنوع یک ضرورت محسوب می‌شود. ذکر تاریخچه سیاست اجتماعی با توجه به رابطه مستقیم آن با سیاست‌های رفاه اجتماعی، به دلیل پیشگیری از تکرار مطالبی که در کتابهای رفاه اجتماعی آمده است، در این کتاب نادیده گرفته شده است و در عوض، با نگاهی انعطافی، به سیاستهای بعد از جنگ جهانی دوم تا پایان قرن می‌پردازد. نظریه‌های موافق و مخالف، راهبردهای جدید، انتقادات، تأییدها، از چنان گستردگی برخوردارند که اشاره به تمامی آنها بیش از یک جلد کتاب نیاز دارد، بنابراین و ضرورتاً، ذکر نمونه دیدگاههایی که سیاست اجتماعی را تفسیر می‌کنند، طرح برخی از مفاهیم تئوریکی، تحلیل رفاه اجتماعی به عنوان هدف سیاستهای اجتماعی، اشاره به برخی از راهبردهایی که روشهای علمی برای سیاست اجتماعی عصر جدید ارائه می‌دهند، چگونگی اجرای نظریه‌های روز آمد، ساختار اصلی کتاب را شکل می‌دهند و در این میان، طرح دیدگاههای پست مدرن در سیاست اجتماعی، به دلیل اهمیت این دیدگاه و تنوع راهبردهای آن جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده و علی‌رغم اشاره مکرر در فصلهای اولیه به این دیدگاه، در یک فصل مجزا با یازده بخش، تعداد معدودی از رویکردهای آن مطرح می‌شوند.

واقعیت این است که دهه گذشته، دوره تغییرات عظیم در حوزه علوم انسانی و اجتماعی بود. قطعیت‌های گذشته، ایده‌ئولوژیها و الگوهای آزمایش شده، تحت

فشار نظریه‌ها و رویکردهایی قرار گرفتند که با پیش‌واژه «پست» «بعد» «بالا تر» و... بر مدرنیسم، دیدگاه‌های جدیدی در خصوص تئوری اجتماعی مطرح کردند. تئوری‌هایی مانند لیبرال کلاسیک، مارکسیست، فابینیسم و... که زیربنای سیاست اجتماعی عصر مدرن را تشکیل می‌دادند، در برابر دیدگاه‌های جدیدی قرار گرفتند که رویکردی متفاوت نسبت به سیاست اجتماعی دارد.

طی ۳۰ سال گذشته، افرادی مانند لیوتارد، فوکو، دریدا، بادری لارد،^(۱) و دیگران، در مباحث و نوشته‌های خود، دیدگاه جدیدی را مطرح کردند که امروز، به عنوان پست مدرن شناخته می‌شود. ارزش کار آنها صرفاً به دلیل بینش‌های تئوریک نیست، بلکه در نقد و بررسی عقاید گوناگون، خود یک تئوری است. نویسندگانی مانند گیدنز، بک، بومن^(۲) ادامه دهنده راهی بودند که شرایط پست مدرن را به تصویر می‌کشد، در حالی که، گیدنز و بک، خود را یک پست مدرنیست نمی‌شناسند، و فقط بعدها، نظریه‌های آنان در شمار رویکردهایی قرار گرفت که به پست مدرن منتهی می‌شوند. در این کتاب، به کرات نظر این افراد مورد اشاره قرار می‌گیرد.

عده‌ای معتقدند که نظریه‌های معاصر در قالب پست - ساختار گرایی، پست - فوردیسم، نئولیبرال و امثال آنها، علی‌رغم تأثیر عظیمی که بر علوم اجتماعی و سایر حوزه‌ها داشته‌اند، مطالعه سیاست اجتماعی را کمتر تحت تأثیر قرار

1- Lyotard , foucault , Derrida , Badry larrd

2- Giddnes , Beck , Boman

داده‌اند، عده‌ای نیز تضادهای، تناقض‌ها و اختلاف نظرهایی را مطرح می‌کنند که در قلمرو مطالعاتی سیاست اجتماعی، راجع به چگونگی تأثیر و تثبیت این دیدگاه‌ها رخ نموده است، اما، در هر حال، آنچه که امروز به عنوان «پست مدرنیسم» مطرح شده و حوزه‌های وسیعی از علوم را در نور دیده است، در حوزه سیاست اجتماعی نیز، دیدگاه‌های بسیار متنوع و گوناگونی ارائه داده است، به گونه‌ای که ساختارها و فرآیندهای اجتماعی بسیاری از کشورهای جهان، تحت تأثیر تنوع گرایه‌های این ایده‌ولوژی، دچار دگرگونی‌ها و تحولات عظیم و حتی گاه، دچار سر در گمی شده‌اند. در واقع، در سالهایی که به عنوان عصر سیادت حقوق و قوانین جدید و تکنیک‌های نو، ویژگی پیدا کرده است، سیاست‌های اجتماعی از بسیاری جهات با سردرگمی، تضاد و اختلاف نظر مواجه شده است. مدرنیسم در تدارک خدمات اجتماعی، بر جهان گرایی، مؤسسات عریض و طویل، متخصصان گوناگون با پشتوانه قدرت تخصصی، از بین بردن تفاوت‌های فرهنگی و مقابله با این تفاوت‌ها و امثال چنین نگرش‌هایی استوار بوده است، در مقابل، نظریه‌های معاصر، بر تجزیه و کوچک کردن مؤسسات و نهادهای ارائه خدمات، ارزش گذاری به تفاوت‌های فرهنگی، هنجارها، ارزش‌های گوناگون و متنوع، حذف قدرت تخصصی افراد حرفه‌ای، مشتری‌گرایی و امثال آن، در ارائه خدمات اجتماعی تأکید دارند و راهبردهای متنوع و گوناگونی را در این زمینه مطرح می‌کنند. تحلیل‌های پست مدرن از رفاه تجزیه شده، نوعی بازگشت فرهنگی بالقوه یا چرخش به سمت ارزش گذاری به آداب و رسوم تلقی می‌شود و این نگرش، به عنوان رشد اصول بنیادی و اصیل، زیر بنای بسیاری از عملکردهای پست

مدرنیسم است، عده‌ای اعتقاد دارند که نویسندگان پست مدرن، دیدگاه‌های بسیار متنوعی درباره سیاست اجتماعی ارائه می‌دهند که بر رویکردهای اندیشیده و عملی استوار است و می‌تواند در بازسازی و باز بینی ساختارهای مدرنیسم، تأثیرات رشد دهنده‌ای داشته باشد؛ عده‌ای نیز معتقدند که پست مدرن، در آغاز راه است و روش‌هایی که ارائه می‌دهد در کوره تجربه آزموده نشده‌اند، بنابراین، مانند تمامی رویکردهای جدید، مشکلاتی را در پی خواهند داشت و با واقعیت‌های موجود تناقض‌ها و تضادهایی پیدامی‌کنند. باید این دیدگاه در طی زمان، تکامل پیدا کند و در کوره تجربه به راهبردهای دوران ساز برسد.

در این کتاب، ضمن اشاره به تفسیرهای گوناگون پست مدرن راجع به بازشناسی مجدد سیاست اجتماعی و جایگاه انسان در هزاره سوم، تضادها و تناقض‌های داخلی در بحث‌های مدرنیسم و پست مدرنیسم، انتقادهایی که بر این دیدگاه وارد می‌شود، همگی به صورتی خلاصه مطرح می‌شوند، با این امید که پیش زمینه‌ای برای مطالعات بیشتر باشند و دانش پژوهان اجتماعی را به سمت مطالعات وسیع‌تر و گسترده‌تر در این زمینه‌ها، هدایت کنند.

ذکر این نکته نیز خالی از فایده نخواهد بود که ما نیز همانند تمامی افرادی که در زمینه‌های علوم اجتماعی و انسانی فعالیت دارند، بر این نکته آگاهیم که آشنایی با دیدگاه‌های تئوریکی، فقط اولین گام و البته الزامی‌ترین قدم در طرح دیدگاه‌هایی است که با فرهنگ، ارزشها و هنجارهای هر جامعه انطباق داشته باشد. شناخت نظریه‌ها، تجارب، موفقیت‌ها و شکست‌های دیگران، اولین و شاید اصلی‌ترین راه برای برانگیختن خلاقیتها، نوآوریها و ابتکاراتی است که هر

دیدگاه و ایده را با فرهنگ ارزشی جامعه انطباق دهد. برای تأکید بر این ضرورت، چند نکته جالب توجه از کتاب The (1) long Boom در اینجا ذکر می‌شود که بر ابتکارات و نوآوریهای تمدنهای آسیایی از طریق دریافت ایده‌های جدید جهانی اشاره دارد.

«فرهنگهای آسیایی، معمولاً برای آموزش ارزش زیادی قایل هستند و این ثروت عظیمی است که به عصر دانش، راه خواهد یافت... کسی مجبور نیست مردمی را که تحت تأثیر کنفسیوس گرایی رشد کرده‌اند، متقاعد سازد که باید به امر آموزش لرج نهاد....»

آسیایی‌ها در زمینه نوآوری رشد دهنده، بسیار عالی عمل می‌کنند.... ژاپنی‌ها، ایده‌های بزرگ را می‌گیرند و به گونه‌ای چشمگیر به اصلاح آن می‌پردازند.... می‌توانید صدها نمونه از این دست را در اصلاح مدیریت سازمانی ادوارد دهنینگ، نظریه پرداز مدیریت آمریکایی مشاهده کنید که رهنمود اصلی ژاپنی‌ها برای پیدا کردن روشهای جدید در ساختن ترانسه‌های حافظه بهتر و لرزانتر شد.... روش ژاپن این است که ایده‌های جدید را به طور کامل دریافت می‌کند و سپس در تمام مولود، بر اساس خلاقیت‌های خود، از آنها استفاده می‌نماید....

۱- کتاب The Long Boom نوشته پیتر شوارتز - پیتر لیدن - جوئل هایت، در سال ۱۹۹۹ در آمریکا به چاپ رسیده است و در حال حاضر، توسط خانمها مهدیه صرام، ناهید سپهر پور، اشرف محمودیان، در دست ترجمه است.

در دهه‌های آتی، توانایی برای جذب و اصلاح نظریه‌ها و دیدگاه‌های
نو، همزمان با احاطه کامل آسیایی‌ها بر عصر دیجیتال، به صورتی فزاینده
تجلی خواهد یافت».

مطلب را با تأکید بر این مهم به پایان می‌بریم که در طرح مطالب، انتخاب
دیدگاه‌ها، شیوه بیان آنها، و معادل سازی برای اصطلاحات جدید، بالاخص در
فقدان یک فرهنگ لغات و اصطلاحات جدید و مرتبط با این مباحث، وجود نقص و
کاستی اجتناب‌ناپذیر خواهد بود. برای آگاهی بیشتر خوانندگان، در پایان کتاب،
واژه‌ها و اصطلاحات مهم، همراه با معادل فارسی و گاه توضیحاتی مختصر ذکر
شده‌اند. امیدواریم، خوانندگان کتاب، با رهنمودهای هوشمندانه خویش، ما را در
رفع کاستی‌ها یاری دهند.

دکتر محمد تقی جغتایی - فریده همتی

فصل اول

سیاست اجتماعی در جهان

- بخش اول - سیاست اجتماعی
- بخش دوم - سیاست‌های رفاهی اجتماعی و حوزه‌های شمول آن
- بخش سوم - عدالت اجتماعی
- بخش چهارم - شایسته سالاری و دو دیدگاه مهم
- بخش پنجم - نظریه برابری فرصتها
- بخش ششم - سیاست اجتماعی و مراقبت جامعه نگر
- بخش هفتم - نهادهای بین المللی در سیاست اجتماعی غرب
- بخش هشتم - خصوصی سازی و سیاست اجتماعی در انگلیس - ۱۹۹۷
- بخش نهم - موقعیت زنان در مجموعه سیاستهای رفاهی